

រាជបណ្ឌិត្យាសាស្ត្រ
ជាតិកម្ពុជា

អក្ខរកម្ម /-ន-/ និង /-ន-/ នៅក្នុងភាសាខ្មែរ

INITIALS /-N-/AND / N-/IN KHMER LANGUAGE

ឆៀង ឃេង

វិទ្យាសាស្ត្របណ្ឌិត្យាសាស្ត្រ

ឯកសារ : ឆ្នាំទី១៩៩៩

២០១១

រាជបណ្ឌិត្យសភាគម្ពុជា

អន្តេបទ /-ម-/ និង /-ន-/ នៅក្នុងភាសាខ្មែរ

INFIXES /-M-/ AND /-N-/ IN KHMER LANGUAGE

វចន្យ មេច

និក្ខេបបទបណ្ឌិតភាសាវិទ្យា

ឯកទេសៈ វចនវិទ្យា

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ៖ បណ្ឌិត ម៉ៅ សុគ្គន

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំទី២៖ បណ្ឌិត ប័ន្ត សំណាញ

២០១១

មាតិកា

ឧទ្ទិសស្នាដៃ.....	I
សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ	II
អំណះអំណាង	III
អក្សរកាត់	IV
មូលន័យសង្ខេប(ជាភាសាខ្មែរនិងភាសាអង់គ្លេស)	V-VII
សង្ខេបនិក្ខេបបទ(ជាភាសាខ្មែរនិងភាសាអង់គ្លេស).....	VIII-XV
អារម្ភកថា	XX
សេចក្តីផ្តើម	១
១. លំនាំបញ្ហា	១
២. ចំណោទបញ្ហា.....	៣
៣. គោលបំណង.....	៤
៤. ដែនកំណត់.....	៤
៥. វិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវ.....	៥
៥.១. ការប្រមូលទិន្នន័យ.....	៥
៥.២. ការវិភាគទិន្នន័យ	៥
៦. សារៈសំខាន់នៃការស្រាវជ្រាវ	៥
៧. រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ.....	៦
ជំពូកទីមួយ	
ក្របខ័ណ្ឌទ្រឹស្តីនៃការស្រាវជ្រាវនិងបច្ចេកសព្ទពាក់ព័ន្ធ	៧
១.១. ទ្រឹស្តីអន្តរកម្មនិយមប្រើប្រាស់នៅក្នុងការវិភាគ	៧
១.២. បច្ចេកសព្ទពាក់ព័ន្ធ	១០
១.២.១. វិធីកម្លាយ.....	១០
១.២.២. អញ្ញាសបទ	១២
១.២.៣. អន្តេបទ	១៧

១.២.៤. មូលតា	១៩
១.២.៥. កាឡាប	២១
១.២. ៥.១. វិភាគរកកាឡាបរបស់អន្តេបទ/-ម/-និង/-ន-/	២៤
១.២.៥.១.១. វិភាគរកកាឡាបរបស់អន្តេបទ/-ម-/	២៤
១.២.៥.១.២. វិភាគរកកាឡាបរបស់អន្តេបទ/-ន-/	២៧
១.២.៦. អាគម	២៩

ជំពូកទីពីរ

អន្តេបទ /-ម-/.....	៣២
២.១. តួនាទីអន្តរកម្ម	៣៤
២.១.១. អន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ/-ម/-និងពាក្យឫសបង្កើតបាននាមភ្នាក់ងារ.....	៣៦
២.១.២. វិចារណកម្ម.....	២៩
២.១.៣. អន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ/-ម/-និងពាក្យឫសបង្កើតបាននាមលទ្ធផល.....	៤១
២.១.៤. វិចារណកម្ម.....	៤២
២.១.៥. អន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ/-ម/-និងពាក្យឫសបង្កើតបានកិរិយាសព្ទ.....	៤៤
២.១.៦. វិចារណកម្ម.....	៤៥
២.១.៧. អន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ/-ម/-និងពាក្យឫសបង្កើតបានគុណនាម.....	៤៦
២.១.៨. វិចារណកម្ម.....	៤៧
២.១. ៩. អន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ/-ម/-និងពាក្យឫសបង្កើតបាននាមឧបករណ៍.....	៥០
២.១.១០. វិចារណកម្ម.....	៥១
២.២. តួនាទីសហបទ.....	៥២
២.២.១. តួនាទីសហបទនិងអន្តេបទ/-ម/-បង្កើតនាមភ្នាក់ងារ.....	៥៣
២.២.២. តួនាទីសហបទនិងអន្តេបទ/-ម/-បង្កើតនាមលទ្ធផល.....	៥៤
២.២.៣. តួនាទីសហបទនិងអន្តេបទ/-ម/-បង្កើតកិរិយាសព្ទ.....	៥៦
២.២.៤. តួនាទីសហបទនិងអន្តេបទ/-ម/-បង្កើតគុណនាម.....	៥៨
២.២.៥. តួនាទីសហបទនិងអន្តេបទ/-ម/-បង្កើតនាមឧបករណ៍.....	៥៩
២.៣. តួនាទីបរិបទ.....	៦០

ជំពូកទីបី

អន្តេបទ /-ន/-	៦៦
៣.១. តួនាទីអន្តរកម្ម	៦៩
៣.១.១. អន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ/-ន/-និងពាក្យប្រសប់ង្កើតបាននាមឧបករណ៍.....	៧០
៣.១.២. វិចារណកម្ម.....	៧២
៣.១.៣. អន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ/-ន/-និងពាក្យប្រសប់ង្កើតបាននាមលទ្ធផល.....	៧៩
៣.១.៤. វិចារណកម្ម.....	៨១
៣.១.៥. អន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ/-ន/-និងពាក្យប្រសប់ង្កើតបានគុណនាម.....	៨២
៣.១.៦. វិចារណកម្ម.....	៨៣
៣.១.៧. អន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ/-ន/-និងពាក្យប្រសប់ង្កើតបានកិរិយាសព្ទ.....	៨៤
៣.១.៨. វិចារណកម្ម.....	៨៤
៣.១.៩. អន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ/-ន/-និងពាក្យប្រសប់ង្កើតបានកិរិយាវិសេសន៍.....	៨៥
៣.១.១០. វិចារណកម្ម.....	៨៥
៣.១.១១. អន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ/-ន/-និងពាក្យប្រសប់ង្កើតបាននាមភ្នាក់ងារ.....	៨៧
៣.១.១២. វិចារណកម្ម.....	៨៧
៣.២. តួនាទីសហបទ	៨៨
៣.២.១. តួនាទីសហបទនិងអន្តេបទ/-ន/-បង្កើតនាមឧបករណ៍.....	៨៩
៣.២.២. តួនាទីសហបទនិងអន្តេបទ/-ន/-បង្កើតនាមលទ្ធផល.....	៩៣
៣.២.៣. តួនាទីសហបទនិងអន្តេបទ/-ន/-បង្កើតគុណនាម.....	៩៤
៣.២.៤. តួនាទីសហបទនិងអន្តេបទ/-ន/-បង្កើតកិរិយាសព្ទ.....	៩៥
៣.២.៥. តួនាទីសហបទនិងអន្តេបទ/-ន/-បង្កើតកិរិយាវិសេសន៍.....	៩៦
៣.២.៦. តួនាទីសហបទនិងអន្តេបទ/-ន/-បង្កើតនាមភ្នាក់ងារ.....	៩៦
៣.៣. តួនាទីបរិបទ	៩៧
សន្និដ្ឋាន	១០២
គន្ថនិទ្ទេស	១០៦

ឧបសម្ព័ន្ធ

តារាងអន្តេបទ/-ម-/

តារាងអន្តេបទ/-ន-/

ឯកសារពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត

មូលនិយមសង្ខេប

អន្តេបទ/-ម/-និង/-ន-/ នៅក្នុងភាសាខ្មែរមានគោលបំណងបង្ហាញអំពីលទ្ធផលនៃពាក្យកម្លាយដែលធ្វើអន្តរកម្មរវាងពាក្យឫសនិងអន្តេបទ/-ម/-និង/-ន-/ បង្កើតបានប្រភេទពាក្យផ្សេងៗគ្នាដូចជា ជាមគ្គាក់ដ៏រ ជាមឧបការណ៍ ជាមលទ្ធផល តុលាជាម កិរិយាសព្ទ និងកិរិយាវិសេសន៍។ ការវិភាគប្រភេទពាក្យខាងលើយើងពឹងផ្អែកលើទិន្នន័យជាង៤០០ពាក្យ ដោយបានមកពីវចនានុក្រមចំនួន៦គឺ វចនានុក្រមខ្មែររបស់វិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ បោះពុម្ពឆ្នាំ១៩៦៧-១៩៦៨ វចនានុក្រមខ្មែរ-អង់គ្លេសរបស់ លោក ហិតឡឺ បោះពុម្ពឆ្នាំ១៩៧៧ វចនានុក្រមរូបសព្ទវិទ្យាខ្មែររបស់លោកស្រី ពៅ សារស និង លោក ហ្វ្រង់លីន ហាហូមែន បោះពុម្ពឆ្នាំ១៩៨១ និងវចនានុក្រមខ្មែរ-បារាំងរបស់លោក ហ្សូសែហ្វ ហ្គេដុង បោះពុម្ពឆ្នាំ១៩៣០ វចនានុក្រមខ្មែរបុរាណរបស់សាស្ត្រាចារ្យ ឡុង សៀម បោះពុម្ពឆ្នាំ ២០០០ និងវចនានុក្រមខ្មែរបុរាណសម័យបុរេអង្គរនិងសម័យអង្គររបស់លោក ហ្វីលីប ហ្សែនន័រ បោះពុម្ពឆ្នាំ២០០៩។

តាមការវិភាគប្រភពទិន្នន័យខាងលើ លទ្ធផលបានបង្ហាញថាអន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ/-ម-/ និងពាក្យឫសបង្កើតពាក្យកម្លាយដែលមានប្រភេទពាក្យជា ជាមគ្គាក់ដ៏រ ជាមលទ្ធផល ជាមឧបការណ៍ តុលាជាម កិរិយាសព្ទ និងកិរិយាវិសេសន៍។ រីឯ អន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ/-ន-/និងពាក្យឫសបង្កើតបានពាក្យកម្លាយមិនត្រឹមតែជានាមលទ្ធផលប៉ុណ្ណោះទេ វាថែមទាំងអាចមានផ្តល់លទ្ធផលជាពាក្យកម្លាយដែលមានប្រភេទពាក្យជា ជាមឧបការណ៍ តុលាជាម កិរិយាសព្ទ កិរិយាវិសេសន៍ និងជាមគ្គាក់ដ៏រផងដែរ។

ចំណែកវិធីសាស្ត្រវិញ ការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះបានយកទ្រឹស្តីអន្តរកម្មនិយមមកធ្វើការវិភាគអន្តេបទទាំងពីរនេះ ដោយសារតែមូលដ្ឋានទម្រង់និយមបានបដិសេធន័យ ដោយសម្លាងថាន័យអាចប្រែប្រួល ទៅតាមបុគ្គល ម្នាក់ៗ។ ឯ ន័យនិយមដែលផ្អែកការយល់ឃើញនៃបុគ្គលម្នាក់ៗ ក៏គ្មានប្រាកដភាពផ្នែកន័យន័យកម្មនោះដែរ។

ចំណុចនេះបានបង្ហាញពីភាពខ្វះចន្លោះ នៃន័យនិយម ហើយ ដូចជាផ្តល់អាទិភាព ដល់ទម្រង់និយម។

ប៉ុន្តែតាមអន្តរកម្មនិយម ន័យដែលកើតឡើងពីការយល់ឃើញនៃមនុស្សម្នាក់ៗ វាគ្រាន់តែជាបំណកស្រាយនៃន័យតែប៉ុណ្ណោះ ហើយ ឯកតាភាសាដ៏ពិតប្រាកដ គឺ កើត ចេញពីការស្ថាបនាតាមចលនាសកម្មទ្វេទិស(អន្តរកម្ម)រវាងឯកតាភាសា និង សហបទរបស់វា។ ក្នុងក្របខណ្ឌនេះ អន្តរកម្មនិយមមិនបានបដិសេធទម្រង់និយមទេ តែបានចាត់វាថាជាធាតុទ្រទ្រង់ឬជាវេយ្យាករណ៍នៃពាក្យដែលចាំបាច់ ត្រូវតែមាន ប៉ុន្តែ ពុំមែនជាចលករនៃការស្ថាបនាន័យនោះឡើយ។

ទ្រឹស្តីនេះមានលក្ខណៈសំយោគ រវាងទម្រង់និយមនិងន័យនិយម ដើម្បីបក ស្រាយពីភាពចាំបាច់នៃការបង្កើតពាក្យដែល មានជាអាទិ៍វិធីកម្លាយនេះឯង។ ជា ការពិត ការកម្លាយ ពាក្យនៅក្នុងភាសាខ្មែរ ដោយប្រើផ្នត់ដើមឬផ្នត់ដែកពុំមែនចង់ បង្កើតពាក្យដែលមានប្រភេទឬន័យខុសពីពាក្យដើមនោះទេ ប៉ុន្តែ ដើម្បីបង្កើតពាក្យ ដែលមានប្រភេទនិងមុខងារខុសពីពាក្យដើម។ ទ្រឹស្តីនេះបង្ហាញថាទម្រង់មិនមែន មានន័យ ដោយខ្លួនឯង និងសម្ព័ន្ធពុំមែនជាធាតុចាំបាច់ នៃភាសាទេ ហើយគេពុំ អាចនិយាយពីន័យដែលគ្មានរូបនោះដែរ។ ភាពសំយោគនេះហើយដែលជាមូលដ្ឋាន នាំឈានឆ្ពោះទៅរកការបង្កើតទ្រឹស្តីថ្មីមួយឡើង ដែលហៅថា«ទ្រឹស្តីអន្តរកម្មនិយម» (Interactionisme)។ ប្រភេទពាក្យកម្លាយ អាស្រ័យទៅលើ អន្តរកម្មរវាងពាក្យឬស និងទម្រង់ផ្នត់ដែលគេយកមកប្រើ។

ABSTRACT

Infixes /-m-/ and /-n-/ in Khmer Language

Infixes in the Khmer language have elicited broad interest among linguistic scholars of Cambodia. Previous research on Khmer infixes in general, and on the infixes /-m-/ and /-n-/ in particular, was carried out by Georges Maspero (1915), Judith M. Jacob (1963), Keng Vann Sak (1964), Y.A. Gorgoniyev (1966), Philip Norman Jenner (1969), Franklin E. Huffman (1970), Uraisi Varasarin (1984), Long Seam (1989), Eric Schiller (1992), Prum Maol (2003), and John Haiman and Noeurng Ourn (2003). There still remains much research to be done on /-m-/ and /-n-/ infixes because they have many interesting characteristics. The infixes /-m-/ and /-n-/ are an important part of word process formation in Khmer, and they have not yet been studied as a subject of special interest. The purpose of this research is to examine how one aspect of Khmer language, infixes /-m-/ and /-n-/ acts to create word formations across a variety of linguistic categories such as nominalization, attribution, causation, and adverbialization. The analysis based on the data with amount more than four hundred words from six dictionaries: Dictionary of Khmer (1967-68), *Cambodian-English* Dictionary (1977), A Lexicon of Khmer Morphology (1981), and Dictionnaire Cambogien-Français (1930), A Dictionary of Pre-Angkorian (2000), and A Dictionary of pre-Angkorian and Angkorian (2009).

This paper uses the theory of interactionism which was pioneered in the 1990s by Professor Dr. Chan Samnoble who first applied to the Khmer language. The infixation study in the Khmer language, we observed that there is one theory which is practical and it is called the *Theory of Interactionism*. The reasons why we take this theory to apply to our study are morphology and semantics do not fit with Khmer language to analyze the phenomena in Khmer language. The theory of interactionism is a kind of theory which is synthesis between structuralism and semantics to interpret the significance of Khmer word formation such as derivation.

In this paper, first I will describe the theory of Interactionism that is applied to the Khmer language especially the Infixation. Then I will elaborate infix /-m-/ including three aspects: the function of interaction, the function of co-text, and the function of context. Later, I will depict the infix /-n-/ that also deals with three aspects: the function of interaction, the function of co-text, and the function of context. Last, I will conclude that the results of derivatives from the interaction between infixes /-m-/ and /-n-/ and roots show that based on the interaction the word classes and meaning of new words in derivatives are the product of the interaction between the infixes /-m-/ and /-n-/ and roots to create derivatives in Khmer in terms of three aspects including the function of interaction, the function of co-text, and the function of context.

សង្ខេបនិក្ខេបបទ

អន្តេបទ/-ម/-និង/-ន- គឺជាផ្នែកមួយនៃការសិក្សាទៅលើការបង្កើតពាក្យ នៅក្នុងភាសាខ្មែរ។ អន្តេបទ/-ម/- ពីមុនមកត្រូវបានគេស្គាល់ជាទូទៅថាវាជាអ្នកបង្កើតនាមភ្នាក់ងារ ចំណែកឯ អន្តេបទ/-ន- ក៏ត្រូវបានគេស្គាល់ផងដែរថាវាជាអ្នកបង្កើតនាមឧបករណ៍។ តាមការពិត អន្តេបទទាំងពីរនេះមិនមែនជាអ្នកបង្កើតនាមភ្នាក់ងារឬនាមឧបករណ៍នោះទេ អន្តេបទទាំងពីរដែលពេលមកខាងលើនោះគឺគ្រាន់តែឯកតាភាសាមួយប៉ុណ្ណោះ ដោយឯកតាភាសានេះបានចូលរួមធ្វើអន្តរកម្មជាមួយនឹងសហបទដែលជាពាក្យឫស ដោយបង្កើតបានលទ្ធផលដែលជាពាក្យកម្លាយដែលមានប្រភេទពាក្យលើសពីនាមភ្នាក់ងារនិងនាមឧបករណ៍។ ពេលគឺអន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ/-ម/-ជាមួយនឹងពាក្យឫសបានបង្កើតប្រភេទពាក្យផ្សេងៗទៀតដូចជា នាមភ្នាក់ងារ(ខ្មាន់ ឆ្នាំ ស្មៅ) នាមលទ្ធផល(ប្រមោយ ល្ងន់ ស្មិត) នាមឧបករណ៍ (ឃ្មោះ) កិរិយាសព្ទ(ឆ្លុក ឆ្លើស ស្លូត) និងគុណនាម(លឿង ល្មោក ស្មាញ)។

ចំពោះអន្តេបទ/-ន-វិញនោះក៏ដូចគ្នាផងដែរ អន្តេបទ/-ន- តែឯងនោះមិនអាចបង្កើតប្រភេទពាក្យបាននោះទេ។ ពីមុនមក យើងបានដឹងថាអន្តេបទ/-ន- មានតួនាទីសម្រាប់នាមឧបករណ៍ ក៏ប៉ុន្តែតាមការពិត អន្តេបទ/-ន- នៅក្នុងបរិបទនៃការសិក្សាបែបអន្តរកម្មនិយមនេះ បង្ហាញឲ្យយើងដឹងថាអន្តេបទនេះគឺគ្រាន់តែជាឯកតាភាសាដែលចូលរួមធ្វើអន្តរកម្មជាមួយនឹងពាក្យឫស ដោយបង្កើតបានប្រភេទពាក្យដែលអាចដូចទៅនឹងពាក្យឫសឬមានប្រភេទពាក្យខុសអំពីពាក្យឫស។ តាមរយៈទិដ្ឋភាពអន្តរកម្ម លទ្ធផលដែលបានមកអំពីអន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ/-ន- និងពាក្យឫស បង្កើតប្រភេទពាក្យមិនត្រឹមតែជានាមឧបករណ៍ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែលទ្ធផលនៃអន្តរកម្មនេះ ក៏អាចបង្កើតប្រភេទពាក្យផ្សេងគ្នាជាច្រើនទៀត ដូចជា នាមឧបករណ៍(ខ្នើយ, ឆ្នុក) នាមលទ្ធផល(ឆ្នាំ ខ្នើត) គុណនាម(ឆ្នើស, ឃ្មង) កិរិយាសព្ទ(ឆ្នើ, ព្រនាក់) កិរិយាវិសេសន៍(ថ្នើក) និងនាមភ្នាក់ងារ(ឈ្ងួល, ស្នប់)។

ការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះមានគោលបំណងស្វែងរកប្រភេទពាក្យ របស់អន្តេបទ/-ម/-និង/-ន- ក្នុងភាសាខ្មែរ តាមទម្រង់ផ្សេងៗគ្នានៃប្រភេទពាក្យដូចជា នាមនិយកម្ម

គុណនាមនីយកម្ម កិរិយានីយកម្ម និងកិរិយាវិសេសនីយកម្ម ។

ការស្រាវជ្រាវនេះធ្វើឡើងតាមវិធីសាស្ត្រពីរយ៉ាង។ ដំណាក់កាលទីមួយ នៅក្នុងដំណើរការនៃការស្រាវជ្រាវនេះ ស្មេរបានបានប្រើប្រាស់មេពាក្យដែលមាននៅក្នុងវចនានុក្រមខ្មែរ បោះពុម្ពដោយពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យគ្រាទី៥ ឆ្នាំ១៩៦៧-១៩៦៨ វចនានុក្រមផ្សេងៗទៀតដូចជាវចនានុក្រមខ្មែរ-អង់គ្លេសរបស់លោកហ្វីត ហ្វីតឡី បោះពុម្ពឆ្នាំ១៩៧៧ វចនានុក្រមរូបសព្វវិទ្យាខ្មែរបោះពុម្ពឆ្នាំ១៩៨១ និងវចនានុក្រមខ្មែរ-បារាំងរបស់លោក ហ្សូសែហ្វ ហ្គេដុងឆ្នាំ១៩៣០ រួមទាំង មេពាក្យមួយចំនួនដែលមានការប្រើប្រាស់ប្រចាំថ្ងៃ។ មេពាក្យដែលយកមកវិភាគមានចំនួនប្រមាណជាជាង ៤០០មេពាក្យ។ ដំណាក់កាលទីពីរគឺវិធីសាស្ត្រវិភាគទិន្នន័យ ចំពោះវិធីសាស្ត្រនៃការវិភាគទិន្នន័យ យើងបានប្រើប្រាស់ទិន្នន័យទាំងនោះដោយផ្អែកលើទ្រឹស្តីអន្តរកម្មនិយម។

និក្ខេបបទនេះចែកចេញជាផ្នែកនិងជំពូកដូចខាងក្រោម៖

សេចក្តីផ្តើមបង្ហាញអំពីលំនាំបញ្ហា ចំណោទបញ្ហា គោលបំណង ដែនកំណត់នៃការស្រាវជ្រាវ វិធីសាស្ត្រ សារៈសំខាន់នៃការស្រាវជ្រាវ និងវចនាសម្ព័ន្ធនៃនិក្ខេបបទ។

ជំពូកទីមួយ និយាយអំពីក្របខ័ណ្ឌទ្រឹស្តីនៅក្នុងការវិភាគនិងបច្ចេកសព្ទពាក់ព័ន្ធ។ ទ្រឹស្តីដែលបានយកមកវិភាគនៅក្នុងការសិក្សានេះមានទ្រឹស្តីអន្តរកម្មនិយម ចំណែកឯ បច្ចេកសព្ទពាក់ព័ន្ធមានដូចជា **វិធីកម្លាយ អញ្ញាសបទ អន្តេបទ មូលភាពាទ្យរូប និងអាគម។**

ការស្រាវជ្រាវអំពីអន្តេបទ យើងសង្កេតឃើញមានការប្រើប្រាស់ទ្រឹស្តីមួយសំខាន់នៅក្នុងការវិភាគអំពីអន្តេបទ ពោលគឺទ្រឹស្តីអន្តរកម្មនិយម។ ហេតុដែលយើងយកទ្រឹស្តីអន្តរកម្មនិយមនេះមកធ្វើការវិភាគ ពីព្រោះថាមូលដ្ឋានរូបសព្វឬន័យវិទ្យាពុំមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ នៅក្នុងការបង្កើតពាក្យតាមវិធីកម្លាយបានទេ ដោយសារតែទ្រឹស្តីនីមួយៗពុំអាចឆ្លើយតបទៅនឹងការវិភាគបាតុភូត នៅក្នុងភាសាខ្មែរបាន។ ចំពោះទ្រឹស្តីអន្តរកម្មនិយមវិញ ទ្រឹស្តីនេះមានលក្ខណៈសំយោគរវាងទម្រង់និយមនិងន័យនិយម ដើម្បីបកស្រាយពីភាពចាំបាច់នៃការបង្កើតពាក្យដែលមានជាអាទិ៍ វិធីកម្លាយនេះតែម្តង។ ដូច្នេះ តើទ្រឹស្តីអន្តរកម្មនិយមមានអត្ថន័យយ៉ាងដូចម្តេច?

ទ្រឹស្តីអន្តរកម្មនិយមជាទ្រឹស្តីមួយនៅក្នុងការវិភាគភាសាវិទ្យា។ ទ្រឹស្តីនេះ បានបង្ហាញថា៖ «អន្តរកម្មនិយមជាចលនាសកម្មទ្វេទិសរវាងឯកតាភាសាមួយ ជាមួយសហបទរបស់វា នៅក្នុងយន្តការនៃការស្ថាបនាន័យរបស់ឯកតាភាសានោះ ដោយអនុលោមតាមបរិបទមួយច្បាស់លាស់»។

តាមរយៈទ្រឹស្តីអន្តរកម្មនិយមនេះ យើងសង្កេតឃើញអន្តេបទ/-ម-/និង/-ន-/ ដែលជាប្រធានបទនៃនិក្ខេបបទនេះអាចចាត់ទុកថាជាឯកតាភាសានៅក្នុងការសិក្សា ផងនិងនៅក្នុងការស្វែងរកន័យរបស់វាផង។ ចំណែកឯ សហបទនោះវិញគឺរាល់ពាក្យ ឬសទាំងឡាយណាដែលធ្វើអន្តរកម្មជាមួយអន្តេបទ/-ម-/និង/-ន-/ ដើម្បីបង្កើតបានជា ពាក្យកម្លាយនោះយើងហៅថាសហបទ។ នៅក្នុងន័យនេះ ឯកតាភាសាដែលជា ចលករយ៉ាងសំខាន់នោះចាំបាច់ត្រូវមានសហបទមួយចូលរួមយ៉ាងសកម្មដើម្បី ស្ថាបនាន័យមួយ នៅក្នុងបរិបទមួយច្បាស់លាស់។ ជាក់ស្តែងនៅក្នុងអន្តេបទ/-ម-/ និង/-ន-/ តាមវេយ្យាករណ៍ប្រពៃណី អន្តេបទ/-ម-/មានតួនាទីសំខាន់នៅក្នុងការបង្កើត នាមភ្នាក់ងារ ហើយ អន្តេបទ/-ន-/មានតួនាទីបង្កើតនាមឧបករណ៍។ ប៉ុន្តែតាមការពិត តាមរយៈទ្រឹស្តីអន្តរកម្មនិយម អន្តេបទ/-ម-/និង/-ន-/ ដែលជាឯកតាភាសាមួយយ៉ាង សំខាន់នោះចូលរួមអន្តរកម្មជាមួយពាក្យឬសបង្កើតបានប្រភេទពាក្យជាច្រើនបែប។

តាមរយៈអំណះអំណាងខាងលើ យើងអាចឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យឃើញថាអន្តរកម្មរវាង អន្តេបទ/-ម-/និងពាក្យឬស**ចាំ លើស និង សិញ្ញា** ផ្តល់ពាក្យកម្លាយផ្សេងគ្នាគឺ**ឆ្ងាំ ឆ្មើស និង ស្មិញ្ញា**។ ឆ្ងាំមានប្រភេទពាក្យជានាមសព្ទ ហើយ **ឆ្មើស**មានប្រភេទពាក្យ ជាតិវិយាសព្ទ នៅពេលដែល**ស្មិញ្ញា**មានប្រភេទពាក្យជាគុណនាមទៅវិញ។ ដូចគ្នានេះ ដែរ អន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ/-ន-/និងពាក្យឬស**កើយ ទើស និង សើ** ផ្តល់ពាក្យកម្លាយ ផ្សេងគ្នាគឺ**ខ្មើយ ឃ្មើស និង ស្មើ**។ ខ្មើយមានប្រភេទពាក្យជានាមសព្ទ **ឃ្មើស**មាន ប្រភេទពាក្យជាគុណនាម ហើយ **ស្មើ**មានប្រភេទពាក្យជាតិវិយាសព្ទ។ ប្រការនេះជា លទ្ធផលដែលស្តែងឡើង តាមរយៈអន្តរកម្មរវាងអន្តេបទនិងពាក្យឬស។ ដូច្នេះ ការ ផ្តល់តួនាទីផ្តាច់មុខទៅឲ្យអន្តេបទ ក្នុងការកំណត់ប្រភេទពាក្យកម្លាយជាប្រការមិន សមស្របទេ។

ជំពូកទីពីរពាក់ព័ន្ធនឹងអន្តេបទ/-ម-/។ អន្តេបទនេះតាមការសិក្សាលើទិន្នន័យ បានបង្ហាញថាអន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ /-ម-/ និងពាក្យឬសបង្កើតពាក្យកម្លាយដែលមាន

ប្រភេទពាក្យដូចជា នាមភ្នាក់ងារ នាមលទ្ធផល នាមឧបករណ៍ កិរិយាសព្ទ និងគុណនាម។

ការសិក្សាកន្លងមកបានបង្ហាញថាអន្តេបទ /-ម-/ មានតួនាទីត្រឹមបង្កើតនាមភ្នាក់ងារ ដូច្នេះ សម្មតិកម្មដែលបង្ហាញថាអន្តេបទ/-ម-/ជាអ្នកបង្កើតនាមភ្នាក់ងារនោះ គឺជាការមិនសមហេតុសមផលនោះទេ។ បើទោះណាជា ការសន្និដ្ឋានបែបនេះមិនសមស្រប នៅក្នុងវិធីកម្លាយពាក្យដែលមានវត្តមានអន្តេបទ /-ម-/ បង្កើតនាមភ្នាក់ងារតែម្យ៉ាងនោះ។ នាមភ្នាក់ងារដែលបានមកជាលទ្ធផលនៃអន្តរកម្មរវាងពាក្យឫសនិងអន្តេបទ /-ម-/ បានតែចំពោះសហបទដែលជាពាក្យឫសខ្លះតែប៉ុណ្ណោះ ពាក្យឫសទាំងអស់មិនមែនចូលរួម ធ្វើអន្តរកម្មបង្កើតបានពាក្យកម្លាយដែលមានប្រភេទពាក្យជានាមភ្នាក់ងារទាំងអស់នោះទេ ដោយហេតុថា វត្តមាននៃអន្តេបទ/-ម-/ជាសក្តានុពលនៃការកម្លាយពាក្យ ហើយ ពាក្យកម្លាយដែលបានមកគឺមិនអាស្រ័យតែទៅលើអន្តេបទ/-ម-/តែឯកឯងនោះផងទេ ពីព្រោះលទ្ធផលនៃពាក្យកម្លាយដែលបានមក វាអាស្រ័យទៅលើអន្តរកម្មរវាងពាក្យឫសនិងអន្តេបទ/-ម-/ ដោយបង្កើតបានពាក្យកម្លាយដែលមានប្រភេទពាក្យផ្សេងៗគ្នាថែមទៀត ដូចជាបង្កើតពាក្យកម្លាយដែលមានប្រភេទពាក្យ ជាគុណនាម កិរិយាសព្ទ នាមលទ្ធផល និងនាមឧបករណ៍ ដែលមិនស្តែងពីនាមភ្នាក់ងារ។ ឧទាហរណ៍អន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ /-ម-/ និងពាក្យឫស **ស្ងួន បោយ ឈ្មុស ឆ្លៀង** និង**គោះ**ផ្តល់ពាក្យកម្លាយផ្សេងគ្នាគឺ **ស្ងួន ប្រហោយ ឈ្មុស ឆ្លៀង** និង**ឃ្មោះ**។ ពាក្យកម្លាយ **ស្ងួន**មានប្រភេទពាក្យជានាមសព្ទសម្រាប់សម្គាល់ភ្នាក់ងារឬមនុស្ស ពាក្យកម្លាយ**ប្រហោយ**មានប្រភេទពាក្យជានាមសព្ទសម្រាប់សម្គាល់លទ្ធផល ពាក្យកម្លាយ**ឈ្មុស**មានប្រភេទពាក្យជាកិរិយាសព្ទ ពាក្យកម្លាយ **ឆ្លៀង**មានប្រភេទពាក្យជាគុណនាម និងពាក្យកម្លាយ**ឃ្មោះ**មានប្រភេទពាក្យជានាមឧបករណ៍។ តាមស្មារតីអន្តរកម្មនិយម ប្រភេទពាក្យកម្លាយដែលជាអន្តរកម្មរវាងពាក្យឫសនិងអន្តេបទ /-ម-/ គឺមិនអាស្រ័យទៅលើអន្តេបទ/-ម-/ដោយឯកឯងនោះទេ តែផ្ទុយទៅវិញ វាអនុលោមទៅតាមអន្តរកម្មរវាងឯកតាភាសាដែលជាអន្តេបទ/-ម-/និងសហបទរបស់វាដែលជាពាក្យឫស នៅក្នុងបរិបទមួយច្បាស់លាស់។

ជំពូកទីបីបង្ហាញអំពីអន្តេបទ/-ន-/។ អន្តរកម្មរវាងអន្តេបទ/-ន-/និងពាក្យឫសបង្កើតបានពាក្យកម្លាយដែលមានប្រភេទពាក្យជានាមឧបករណ៍ នាមលទ្ធផល គុណនាម កិរិយាសព្ទ កិរិយាវិសេសន៍ និងនាមភ្នាក់ងារ។ តាមស្មារតីអន្តរកម្មរវាង

ពាក្យឫសនិងអន្តរបទ/-ន-/បង្កើតបានពាក្យកម្លាយដែលមានប្រភេទពាក្យជា **នាម**
លទ្ធផល គុណនាម កិរិយាសព្ទ និងកិរិយាវិសេសន៍និងនាមភ្នាក់ងារដែលមិន
 ស្តែងពីនាមឧបករណ៍តែមួយនោះទេ។ ឧទាហរណ៍អន្តរកម្មរវាងអន្តរបទ /-ន-/ និង
 ពាក្យឫស **កើយ កើត ទើស សើ ដឹក និងជួល** បង្កើតពាក្យកម្លាយផ្សេងគ្នាគឺ **ខ្មើយ**
ខ្មើត ឃើស សើ ថ្លឹក និងឈ្នួល។ ពាក្យកម្លាយ ខ្មើយមានប្រភេទពាក្យជានាមសព្ទ
 សម្រាប់សម្គាល់ឧបករណ៍ ពាក្យកម្លាយខ្មើតមានប្រភេទពាក្យជានាមសព្ទសម្រាប់
 សម្គាល់លទ្ធផល ពាក្យកម្លាយឃើសមានប្រភេទពាក្យជាគុណនាម ពាក្យកម្លាយសើ
 មានប្រភេទពាក្យជាភិរិយាសព្ទ ពាក្យកម្លាយថ្លឹកមានប្រភេទពាក្យជាភិរិយាវិសេសន៍
 ពាក្យកម្លាយឈ្នួលមានប្រភេទពាក្យជានាមភ្នាក់ងារ។

សន្និដ្ឋានគឺជាផ្នែកចុងក្រោយនៃនិក្ខេបនេះ។ នៅក្នុងនោះ យើងបានបង្កើត
 សម្មតិកម្មមួយឡើងថា ពាក្យកម្លាយដែលកើតមកអំពី អន្តរកម្មរវាងពាក្យឫសនិង
 អន្តរបទ/-ម-/និង/-ន-/មិនអាស្រ័យលើពាក្យឫសឬអន្តរបទទាំងពីរនោះទេ លទ្ធផល
 បានបង្ហាញថា ដោយឈរលើស្មារតីអន្តរកម្មនិយម ប្រភេទពាក្យនិងន័យនៃពាក្យ
 កម្លាយបានមកគឺដោយសារតែផ្នែកទិដ្ឋភាពបីសំខាន់គឺតួនាទីអន្តរកម្ម តួនាទី
 សហបទ និងតួនាទីបរិបទ។

SUMMARY

INFIXES /-M-/ AND /-N-/ IN KHMER LANGUAGE

The infixes /-m-/ and /-n-/ are a part of word formation in Khmer. The infix /-m-/ was known to play a key role in forming noun of agents and the infix /-n-/ also known to form noun of instruments. In fact, the two infixes above are not forming the noun of agents and noun of instruments; these infixes are part of linguistics units which participate in the interactionism with co-text, the roots to produce derivatives with different word classes. The interaction between the infix /-m-/ and roots creates many word classes of word formation such as Agentive nouns (Khman "holder", Chmam "year", Sme "writer"), Resultative nouns (Promoy "trunk, lmon "crawler, smit "molder), Instrumental nouns (Khmoh "cymbal), verbs (Chmok " to pick up", lme "to violate the law, to break the law", Smot "to pray, to sermon"), and adjectives (lmeung "yellowish", Imop "greedy", smanh "entangled.")

The infix /-n-/ only does not construct the word class. The previous time, the infix /-n-/ was known as a key to yield Instrumental nouns; in fact, the infix /-n-/ in the interaction study is the linguistic unit that participate in word formation with roots to create word classes including the same of the roots or different word classes of roots. In the aspects of interaction not only produce the results of derivatives from infix /-n-/ and roots as instrumental nouns but also the results of this procedure produce Instrumental nouns (Khnoj "pillow", Chnok "cork, lid"), Resultative nouns (Chnam "year", Khnot "period of waxing moon"), adjectives (Khnoh "displeasing", Khnong "rude, arrogant") verbs (sneu "to request, to ask for", proneak " to carry something by means of shoulder straps"), verbs (thnek " to be skillful, to be practical"), and agentival nouns (Chnoul "servant, coolie", Snop "unintelligent persons.")

The purpose of this paper is to find out different word classes of the infixes /-m-/ and /-n-/ such as nominalization, adjectivalization, verbalization, and adverbialization. In addition, this paper also uses two methods under study. First, we collect data from the various dictionaries such as Khmer Dictionary published in 1967-1968, Khmer-English Dictionary published in 1977, Khmer Morphology published in 1981, Khmer-French Dictionary by Rober Hedley published in 1930. The data from these dictionaries consists of more than 400 words that are focus on the infixes /-m-/ and /-n-/. Second, we analyze the data based on the theory of Interactionism.

This paper falls into part and chapter as follow:

The introduction describes the problems, literature review, purpose, limitation, methodology, the significance of study, and the structure of the dissertation.

Chapter one elaborates the condition of theory and relevant terms. The theory that we use in this dissertation is *Interactionism* and the pertinent terms include Derivation, Affixation, Infixation, Morpheme, Allomorph, and Epenthesis.

The infixation study in the Khmer language, we observed that there is one theory which is practical and it is called the Theory of Interactionism. The reasons why we take this theory to apply to our study are morphology and semantics do not fit with Khmer language to analyze the phenomena in Khmer language. The theory of interactionism is a kind of theory which is synthesis between structuralism and semantics to interpret the significance of Khmer word formation such as derivation.

The theory of Interactionism is one theory in linguistic analysis. This theory was described that "The interactionism is the dually active movement between the linguistic unit and co-text in the procedure of establishing the meaning according with the specific context."

The infixes /-m-/ and /-n-/ are described as linguistic unit because these are topic we are investigating in meaning. In addition, the roots which are mingled the infixes /-m-/ and /-n-/ called co-text. It means that the linguistic units that are the important catalyst are necessary to establish the meaning. Traditionally the infix /-m-/ plays a key role to yield the noun of agent and the infix /-n-/ form the noun of tools or instruments. However; through analyzes of the data collected, the infix /-m-/ and /-n-/ do the interaction with roots to produce many word classes. For example, the infix /-m-/ interact with root, /cam/, /loeh/, and /senh/; they can produce different derivatives, /chhmam/, /lmoeh/, and /smenh/. The word /chhmam/ is a noun, the word /lmoeh/ is a verb, and the word /smenh/ is an adjective. Meanwhile, the infix /-n-/ interact with roots /koey/, /toeh/, and /soe/; they can produce diverse derivatives such as /khnoey/, /tnoeh/, and /snoe/. The word /khnoey/ is a noun, the word /khnoeh/ is an adjective, and a word /snoe/ is a verb. As a result, these derivatives are the outcome from the interaction between the infixes /-m-/ and /-n-/ with the roots. Therefore, providing the function of the infix to produce the word classes is not reasonable.

This paper was divided into three chapters. Chapter one is concerned with theory and related terms. This part explains the theory using to analyze data of infixes /-m-/ and /-n-/ , especially theory of interactionism. Then, we also try to define some terms to describe Khmer technical terms to use in analytical problems such as derivation, affixation, infixation, morpheme, allomorph, and epenthesis.

Chapter two describes the role of interaction by investigating the functions of interaction between infix /-m-/ and roots, the function of co-text, and the function of context. Based on our analyses, we found that the interaction with infix /-m-/ and roots can produce derivatives in different word classes such as agentative nouns, resultative nouns, instrumental nouns, verbs, and adjectives. Previous studies show that infix /-m-/ can only yield the agentative nouns, so this hypothesis is not likely rational. The agentative nouns that the results of interaction with infix /-m-/ and roots come from some co-text; all roots that interact with infix /-m-/ would not agentative nouns because the presence of infix /-m-/ is the potential of derivation and the derivation would not come from only the infix /-m-/ because the derivation comes from the interaction with root and infix /-m-/. These interactions can form many word classes such as resultative nouns, instrumental nouns, adjectives, and verbs. For example, the interaction with infix /-m-/ and root /son/, /boy/, /chhoh/, /loeng/ and /koh/ create derivatives such as /smon/, /promoy/, /chhmoh/, /lmoeng/, and /khmoh/. The derivatives /smon/ can be agentative

noun, /promoy/ is a resultative noun, /chhmoh/ is a verb, /lmoeng/ is an adjective, and /khmoh/ is an instrumental noun.

Through the analysis of interactionism, derivation that come from the interaction with infix /-m-/ and roots does not focus on only the function of the infix /-m-/. Otherwise, the derivatives are the result from the interaction with infix /-m-/ and roots in a particular context to produce new words.

Chapter three elaborates the infix /-n-/ upon the function of interaction, the function of co-text, and the function of context. Based on the analysis of data with the interactionism, we found that the interaction with infix /-n-/ and roots can create new words in different classes such as instrumental nouns, agentative nouns, adjectives, verbs, and adverbs. For example, the interaction with infix /-n-/ and roots such as /koe/, /koet/, /toeh/, /soe/, /doek/, and /choul/ can form new words such as /knoey/, /khnoet/, /khnoeh/, /snoe/, /thnoek/, and /chhnoul/. The word /knoey/ is an instrumental noun, /khnoet/ is a resultative noun, /khnoeh/ is an adjective, /snoe/ is a verb, /thnoek/ is an adverb, and /chhnoul/ is agentative noun.

In conclusion, we establish the new hypothesis that the derivatives from the interaction between the infix /-m-/ and /-n-/ and roots would not come from the infixes or the roots only. The results show that based on the interaction the word classes and meaning of new words in derivatives are the outcome of three aspects including the function of interaction, the function of co-text, and the function of context.

គន្ថនិទ្ទេស

១. ស្នាដៃភាសាខ្មែរ

១.១. ស្នាដៃជាភាសាខ្មែរ

ច័ន្ទ សំណាញ់៖ *ជំណាញ់ក្នុងភាសាខ្មែរ (អន្តរកម្មនិយម)* ភ្នំពេញ៖ ការផ្សាយរបស់អ្នក
និពន្ធ ឆ្នាំ២០១១ ៦៥ទំព័រ។

ច័ន្ទ សំណាញ់៖ *យុគលពិន្ទុឬសញ្ញាចុចពីរ (អន្តរកម្មនិយម)* ភ្នំពេញ៖ ការផ្សាយរបស់អ្នក
និពន្ធ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០ ២៤ទំព័រ។

ច័ន្ទ សំណាញ់៖ *សំណេរនិងអក្ខរាវិរុទ្ធខ្មែរ(អន្តរកម្មនិយម)* ភ្នំពេញ៖ រោងពុម្ពហ្វូណាន ឆ្នាំ
២០០៨ ១២៨ទំព័រ។

នៅ ស៊ុន «ភាសាខ្មែរនៅក្នុងចំណោមភាសាអ៊ីស្ទឡង់និងភាសាមិនមែនអ៊ីស្ទឡង់»
នៅក្នុង៖ *ស៊ុន សំណាញ់ (អ្នកបោះពុម្ពផ្សាយ) ខេមរវិទ្យា(ចំណេះដឹងអំពីអតីត
កាលនិងការរួមវិភាគទានក្នុងការស្តារនិងស្ថាបនាប្រទេសកម្ពុជាឡើងវិញ)* ភាគ
ទី២ ឆ្នាំ១៩៩៩ ទំព័រ៧៣៨-៧៤០។

នៅ ស៊ុន *ជំណើរការកំណាយពាក្យខ្មែរ* អត្ថបទសិក្ខាសាលានៅវិទ្យាស្ថានភាសាជាតិ
នៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៩។

ព្រំ ម៉ល់ ៖ *វេយ្យាករណ៍ទម្រង់និយមនៃភាសាខ្មែរទំនើប* ភាគទី១ ភាគទី២ ភ្នំពេញ៖
ការផ្សាយរបស់អ្នកនិពន្ធ ២០០៦។

សាក់ ប៊ុនឆានី៖ *រៀនអាននិងសរសេរភាសាខ្មែរសម្រាប់ថ្នាក់ដំបូង* (Communicating in
Khmer: Reading and Writing for Beginners), University of Hawaii, 2005.

ហ្យង់ មីស៊ែលហ្វីលីពីនិងហៀប ច័ន្ទវិចិត្រ៖ *ឯកសារណែនាំអំពីសូរវិទ្យា* ភ្នំពេញ៖ រោង
ពុម្ពហ្វូណាន ២០០៩, ២១៤ទំព័រ។

ឡុង សៀម៖ *បញ្ហាវចនស័ព្ទវិទ្យា (Problèmes de Lexicology Khmère)* ភ្នំពេញ៖ ការ
ផ្សាយរបស់អ្នកនិពន្ធ ១៩៩៩, ១១៣ទំព័រ។

ឡុង សៀម៖ អំពីភាសាវិទ្យានិងភាសាខ្មែរ ភ្នំពេញ៖ការផ្សាយរបស់អ្នកនិពន្ធ ២០០២, ១៦ទំព័រ។

ឡុង សៀម៖ ស្ថាននាមវិទ្យាខ្មែរតាមឯកសារសិលាចារឹកប្រទេសកម្ពុជា សតវត្សទីVI-XIV (*Toponymie Khmère: D'après Les inscription du Cambodge du Vie-XIVe*) ភ្នំពេញ៖ ការផ្សាយរបស់វិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ រោងពុម្ពវិទ្យាអន្តរជាតិ បោះពុម្ពលើកទី១, ១៩៩៩, ១៥០ទំព័រ។

ឡុង សៀម៖ ទំនាក់ទំនងភាសាមន-ខ្មែរជាមួយភាសាផ្សេងៗ (*Contacts Externes des Langues Mon-Khmer*) បកប្រែពីភាសាបារាំងដោយ ប៊ី សុខគង់ ភ្នំពេញ៖វិទ្យាស្ថានភាសាជាតិនៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា, ១៩៧៨, ៤៧ទំព័រ។

ឡុង សៀម៖ ការស្រាវជ្រាវទាក់ទងនឹងកំណត់ណែនាំតាមសព្វតាមបម្រើបម្រាស់ផ្គត់ផ្គង់យកម្ម» នៅក្នុង៖ សន្និសីទជាតិស្តីពី ការស្រាវជ្រាវ ឯកភាព និងអភិវឌ្ឍន៍ភាសាខ្មែរ រៀបចំដោយ វិទ្យាស្ថានភាសាជាតិនៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា ថ្ងៃទី៧-៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០០ ទំព័រ១១-២៩។

១.២. ស្ថានីយភាសាបរទេស

Aitchison, Jean). *Linguistics*. 3rd ed., London, Hodder and Stoughton, 1987, 206p.

Archangeli, D.B., Introducing Optimality Theory. *In the Annual Review of Anthropology*, Vol.28, pp.531-552. Annual Review: jstor.org, 1999.

Barber, C.L., *The Story of Language*. Pan Books Ltd, 1984.

Blevins, Juliette. "Untangling Leti Infixation." *In Oceanic Linguistics*, Vol. 38, No.2, (Dec., 1999), University of Hawaii, pp. 383-404.

Bolinger, Dwight. *Aspects of Language*. 2nd edition, New York, Chicago, San Francisco, Atlanta, Harcourt Brace Jovanovich, Inc, 1975, 682pp.

Cambefort, Gaston. *Introduction au Cambodgien*. Paris: Maisonneuve, 1950.

Carnie, Andrew. *Syntax: A Generative Introduction*. 2nd edition, USA: Blackwell Publishing, 2007, 489 pages.

- Claudia Götze-Sam. *Welche grammatischen Relation verbergen sich hinter den sog. Passivkonstruktionen im Khmer?*. Berlin, 1999, .p.79.
- Clark, John and Yallop, Colin. *An Introduction to Phonetics and Phonology*. Oxford UK and Cambridge USA: Blackwell Publishers Inc. 1995, 468 pp.
- Diffloth, Gérard. "Khmer" in William Bright (ed.) *International Encyclopedia of Linguistics* Vol.2. Oxford University Press: New York and Oxford. 271-275. 1992.
- Diffloth, Gérard. "History of the word Khmer" in Sorn Samnang (ed.) *Khmer Studies: Knowledge of the Past and Its contributions to the Rehabilitations and Reconstructions of Cambodia* Vol.2. Royal University Phnom Penh Press: Phnom Penh. 644-651. 1996.
- Diffloth, Gérard. "The Lexical Evidence for Austric, So Far" in *Oceanic Linguistics*, Vol. 33, No.2, December 1994, pp.309-321, University of Hawaii; I Press, <http://www.jstor.org/stable/3623131>. Accessed: 16/06/2008.
- Fasold, Ralph and Connor-Linton, Jeff (eds.). *An Introduction to language and linguistics*. Cambridge University Press, 2006.
- Finegan, Edward; Blair, David; and Collins; Peter. *Language: Its structure and use*. 2nd edition, Sydney: Harcourt Brace, 1997, 526p.
- Filippi, Jean Michel et al. *Everyday Khmer*. Phnom Penh: Funan, 2004, 306 pages.
- Haiman, John. "Possible origins of infixation in Khmer". *Studies in Language* 22:597-617, 1998.
- Haiman, John; and Ourn, Noeurng. "Nouns, Verbs and Syntactic Backsliding in Khmer." *Studies in Language* 27:3:, 505-528, John Benjamins Publishing Company, 2003.
- Hawkins, Peter. *Introducing phonology*. London: Routledge, 1995. 326pages.
- Henry, Frank. "Syntax: The structure of sentences" in: Virginia P. Clark, Paul A. Eschholz & Alfred F. Rosa (Editor), *Language: Reading in Language and Culture*, 6th edition, Boston, New York, Bedford/St. Martin's, 1998, p.189-224.
- Horwood, Graham. *Implications of Katu Nominalization for Infixation Typology*. Thammasat University, 2008, 21 pages.
- Huffman, Franklin E. *Modern Spoken Cambodian*. New Heaven: Yale University Press. 1970, 450 pages.

- Huffman, Franklin E. *Cambodian System of Writing and Beginning Reader*. New Haven: Yale University Press, 1970
- Huffman, Franklin E. *Intermediate Cambodian Reader*. New Heaven and London, Yale University Press, 1972, 502 pages [Mostly folktales, with Khmer-English Glossary]
- Huffman, Franklin E. *Cambodian-English Glossary*. New Haven and London, Yale University Press, 1977, 366+160 pages.
- Huffman, Franklin E., and Im Proum. *English for Speakers of Khmer*. Yale University, 1983, 598 pages.
- Jacob, Judith M. *Cambodian Linguistics, Literature and History*. (collected articles), David A. Smyth (ed.), University of London, 1993.
- Jacob, Judith M. *Introduction to Cambodian*. Oxford University Press, 1990, 341p.
- Jacob, Roderick A. *English Syntax: A Grammar for English Language Professionals*. Oxford University Press, 1995, 378p.
- Martinet, André. *Elements of General Linguistics*. Translated by Elisabeth Palmer, London, Faber and Faber Ltd, 1960, 228p.
- McCarthy, John J., *A Thematic Guide to Optimality Theory*. Cambridge University Press, 2002, 317 pages.
- McCarthy, John J., and Alan S. Prince. "Prosodic morphology". In *The handbook of phonological theory*, ed. By John A. Goldsmith, 318-366. Oxford: Basil Blackwell, 1995.
- Ourn, Noeurng; and Haiman, John. "Creative forces in Khmer." In Shoichi Iwasaki, Andrew Simpson, Karen Adams & Paul Sidwell, eds. *SEALSXIII: papers from the 13th meeting of the Southeast Asian Linguistics Society (2003)*. Canberra, Pacific Linguistics, 2007, pp.157-164.
- Payne, Thomas E. *Exploring Language Structure: A Student's Guide*. Cambridge University Press, 2006, 367 pages.
- Saussure, Ferdinand de. *Course in General Linguistics*, Translated by Wade Baskin, New York, Toronto, London, McGraw-Hill Book Company, 1959, 240p.
- Sebeok, Thomas A. "An Examination of the Austroasiatic Language Family". In *Language, Vol. 18, No.3, (Jul.-Sep., 1942)*, Linguistic Society of America, pp. 206-217 <<http://www.jstor.org/stable/409554>>.

- Schiller, Eric. "Khmer Nominalizing and Causativizing Infixes". *SEALS II: papers from the 2nd meeting of the Southeast Asian Linguistics Society*. 1992, pp.309-326.
- Schiller, Eric. "Khmer Writing" in Peter T. Daniels and William Bright (eds). *The World's writing system*. New York: Oxford University Press, 1996. pp.467-473.
- S.J., Franci P. Dinneen. *An Introduction to General Linguistics*. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc, 1967, 452 pages.
- Sidwell, Paul (ed). *SEALS XV: Papers from the 15th annual meeting of the Southeast Asian Linguistics Society*. Pacific Linguistics: Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University, 2005, 2004 pages.
- Smalley, William A. "Multilingualism in the Northern Khmer Population of Thailand". *In Language Sciences*, Volume 10, Number 2, pp.395-408, 1988, Great Britain: Pergamon Press plc, 1999.
- Spencer, Andrew. *Morphological Theory: An Introduction to Word Structure in Generative Grammar*, Cambridge University Press: Basil Blackwell, 1991, 512 pages.
- Varasarin, Uraisi. *Les Éléments Khmers dans La Formation de La Langue Siamoise*. Paris: SELAF, 1984.
- Vong Meng, "The Evolution of Khmer Language in the Globalization Era." *Paper presented at the International conference on Syncretism in South and Southeast Asia: Adoption and Adaptation*, The Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University, Thailand, 2007.
- Yu, Alan C.L., *A Natural History of Infixation*, Oxford University Press, 2007, 265 pages.

២. សារណានិងនិក្ខេបបទ

២.១. ស្នាដៃជាភាសាខ្មែរ

ក៏ម កែវកល្យាណៈ *កិរិយាសព្ទក្នុងភាសាខ្មែរទំនើប* សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ
ជាន់ខ្ពស់ ជំនាន់ទី១ រាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា ២០០២។

ប៊ី សុខគងៈ *ប្រភេទពាក្យក្នុងភាសាខ្មែរ* សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់

ជំនាន់ទី១ រាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា ២០០២។

យៀង វីរេបុត្រ៖ *ការបង្កើតពាក្យនៅក្នុងភាសាខ្មែរទំនើបតាមវិធីកម្លាយ* សារណាបញ្ចប់
ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ជំនាន់ទី១សាកលវិទ្យាភូមិន្ទភ្នំពេញ ២០០៦។

រង្ស មេង៖ *ពាក្យផ្ទុះនៅក្នុងភាសាខ្មែរទំនើប* សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រអក្សរ
សាស្ត្រខ្មែរ ជំនាន់ទី៧ ២០០២។

រង្ស មេង៖ *ពាក្យសមាសនៅក្នុងភាសាខ្មែរទំនើប* សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជាន់
ខ្ពស់ជំនាន់ទី១ រាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា ២០០២។

សំរិត សុទ្ធា៖ *សាកល្បងសិក្សាការលំបាកក្នុងការបញ្ចេញសំឡេងរបស់ជនជាតិជប៉ុន
មួយចំនួនដែលសិក្សាភាសាខ្មែរនៅកម្ពុជា* សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ
ជាន់ខ្ពស់ ជំនាន់ទី១ សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ ២០០៥, ២៤០ទំព័រ។

២.២. ស្ម័គ្រជ្រាបនាសាមរេនេស

Adams, Karen Lee. *System of Numeral Classification in the Mon-Khmer, Nicobarese and Aslian Subfamilies of Austroasiatic*. A Dissertation submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy (Linguistics) in the University of Michigan, 1982, 495pp.

Chan Samnoble. *Identité et variation des unités de langue: étude d'une série d'unités lexico-grammaticales du khmer contemporain*. Thèse de Doctorat du nouveau régime université de Paris X-Nantene, 2002.

Chan Samnoble. *Linguistique appliquée : systématique des emplois de tôw en khmer contemporain*, mémoire de DEA, Université de Paris X-Nantene, 1998.

Huebner, Thomas G. *On the Phonology of the Khmer Simple Monosyllable*. University of Pittsburgh, M.A. Thesis, 1971, 43 pages.

Huffman, Franklin E. *An Outline of Cambodian Grammar*. Cornell University, Ph.D. thesis, 264 pages, 1967.

Jenner, Philip Norman. *Affixation in Modern Khmer*. Ph.D. dissertation, University of Hawaii, 1969, 207 pages.

Meechan, Marjory. *Register in Khmer: The Laryngeal Specification of Pharyngeal Expansion*. M.A. thesis, Canada: University of Ottawa, 1992.

Rhee, Seok-Chae. *Aspect of Release and Nonrelease in Phonology*. University of Illinois, Ph.D. thesis, 1998.

Sak-Humphry, Chhany. *Khmer Nouns and Nouns Phrases: A Dependency Grammar Analysis*, 353p. A Dissertation of Linguistics, University of Hawaii, UMI Company, 1996.

Tach, Joseph Deth. *L'indéfinition en Khmer: du groupe nominal au discours Études des marqueurs ណានិងអី* . thèse de Doctorat en linguistique, 2007, 556pages.

Thach, Ngoc Minh. *A Descriptive Grammar of Khmer in the Mekong Delta-Vietnam*. M.A. thesis, National University of Singapore, 2002.

Wayland, Ratre P. *Acoustic and Perceptual Investigation of Breathy and Clear Phonotation in Chanthaburi Khmer: Implications for the History of Khmer Phonology*. Cornell University. Doctoral dissertation. 1997.

៣. ស្ទង់វេយ្យាករណ៍

៣.១. ស្ទង់ជាតាសាខ្មែរ

កេង វ៉ាន់សាក់៖ *មូលភាពនៃការបង្កើតពាក្យថ្មី* ភ្នំពេញ៖ រោងពុម្ពទេព ១៩៦៤។

ក្រសួងអប់រំ៖ *វេយ្យាករណ៍ថ្នាក់ទី៥* ភ្នំពេញ៖ រោងពុម្ពរណសិរ្ស ១៩៨៣។

ក្រសួងអប់រំ៖ *វេយ្យាករណ៍ថ្នាក់ទី៦* ភ្នំពេញ៖ រោងពុម្ពរណសិរ្ស ១៩៨២។

ក្រសួងអប់រំ៖ *វេយ្យាករណ៍ថ្នាក់ទី៧* ភ្នំពេញ៖ រោងពុម្ពរណសិរ្ស ១៩៨៣។

ខៀវ ជុំ៖ *កម្ពុជវេយ្យាករណ៍* បោះពុម្ពលើកទី១ ភ្នំពេញ៖ រោងពុម្ពតារា ១៩៦២, ១២២៩។

ខៀវ ជុំ៖ *វេយ្យាករណ៍យើង* ភ្នំពេញ៖ ទៀន ហុងសេង ១៩៦៦, ១៧៤ទំព័រ។

គឹម សេត៖ *វេយ្យាករណ៍ទំនើបនិងវិធីសម្ព័ន្ធ (សម្រាប់ថ្នាក់ទី៤និងទី៣ទំនើប នៃវិទ្យាល័យនិងអនុវិទ្យាល័យ)* ការផ្សាយរបស់ បណ្ណាគារ រង្ស រស្មី កំពង់ចាម ឆ្នាំ១០៩ទំព័រ។

ដូង ហេង៖ *វេយ្យាករណ៍បារាំងពន្យល់ជាខ្មែរ (Grammaire Française Expliquée en Khmer)* បោះពុម្ពលើកទី១ ភ្នំពេញ ១៩៧៣, ៣៣៤ទំព័រ។

យ៉ែន សុខ៖ *វេយ្យាករណ៍ភាសាខ្មែរ* ភ្នំពេញ៖ការផ្សាយរបស់រាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា ២០០៧។

ពូ អ៊ឹម៖ *វេយ្យាករណ៍ខ្មែរ* ភ្នំពេញ៖ បណ្ណាគារគឹម សេង ១៩៥៤។

រ៉ាយ ប៊ុក៖ *ខេមរវេយ្យាករណ៍* សម្រាប់ថ្នាក់មជ្ឈមដ្ឋាននិងឧត្តមដ្ឋាននឹងថ្នាក់ទី៦ទំនើប ភ្នំពេញ៖ បណ្ណាគារ គឹម គី ១៩៥៥ ១២៥ទំព័រ។

សៀន ខ័នឌី និង ព្រហ្ម ស៊ុនណារ៉េត៖ *នវវេយ្យាករណ៍នឹងខេមរភាសា* (សម្រាប់ថ្នាក់ទី៤និងទី៣ទំនើប វិទ្យាល័យនិងអនុវិទ្យាល័យ) ភ្នំពេញ៖ រោងពុម្ពវិរិយ៖ ១៩៥៦, ៥១៩ទំព័រ។

សែខ នាង៖ *បាលីវេយ្យាករណ៍ (សម្រាប់សិស្សសាលាពុទ្ធិកបឋមសិក្សាថ្នាក់ដំបូង)* បោះពុម្ពផ្សាយដោយ គឹម សេង គ្រាទី៥, ១៩៦៨, ២៧១ទំព័រ។

អៀវ កើស៖ *ភាសាខ្មែរ (ការល្បងពិនិត្យដោយរកហេតុផល)* បោះពុម្ពផ្សាយឡើងវិញ ដោយវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ៖ រោងពុម្ពមិត្តភាពកម្ពុជា-ជប៉ុន ១៩៩៥, ៣៦៧ទំព័រ។

៣.២. ស្ថាវ័រភាសាបរទេស

Eastwood, John. *Oxford Guide to English Grammar*. Oxford University Press, 1994, 446p.

Gorgoniyev, Ju.A. *The Khmer Language*. (translated from the Russian by V. Korotky), Moscow: Nauka Publishing house, 1966, 134 pages.

Maspero, Georges. *Grammaire de la langue Khmère*. Paris, Imprimerie Nationale, 1915, 486p.

Quirk, Randolph et al., *A Grammar of Contemporary English*. 1st edition, Singapore, Longman Group Ltd, 1972, 1120p.

Schiller, Eric. "Introduction to Autolexical Grammar." EricSchiller.com (2007). 12 May 2008< <http://www.ericSchiller.com/ling/papers/autolexical.htm>>.

៤. ព្រឹត្តិបត្រ ទស្សនាវដ្តី និងសារព័ត៌មាន

៤.១. ស្ថាប័នជាតិសាខាខ្មែរ

ច័ន្ទ សំណាញ់ «ពាក្យកម្លាយនិងពាក្យក្លាយ» នៅក្នុង៖ **ទស្សនាវដ្តីរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា** លេខ១ ឆមាសទី១ ឆ្នាំ២០០៩ ទំព័រ៤៧-៥៥។

ច័ន្ទ សំណាញ់ «ការបង្កើតពាក្យនិងកម្ចីពាក្យ» នៅក្នុង៖ **ទស្សនាវដ្តីសង្គមសាស្ត្រ-មនុស្សសាស្ត្រ** ឆ្នាំទី៣៨ លេខ៦៣ ខែមេសា ឧសភា មិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ ទំព័រ៦-១២។

ច័ន្ទ សំណាញ់ «ការកំណត់ប្រភេទពាក្យក្នុងភាសាខ្មែរ៖ តួនាទីនៃបុរេបទ ការ និងផ្គត់ផ្គង់ [-អ័ម/ណ-]/[-អ័ម/ន-]» នៅក្នុង៖ **ទស្សនាវដ្តីសង្គមសាស្ត្រ-មនុស្សសាស្ត្រ** ឆ្នាំទី៣៧ លេខ៥៩ ខែមេសា ឧសភា មិថុនា ឆ្នាំ២០០៧ ទំព័រ៤-១០។

ច័ន្ទ សំណាញ់ «ផ្នែកមួយនៃអក្ខរាវិរុទ្ធខ្មែរ» នៅក្នុង៖ **ទស្សនាវដ្តីសង្គមសាស្ត្រ-មនុស្សសាស្ត្រ** ឆ្នាំទី៣៦ លេខ៥៥ ខែមេសា ឧសភា មិថុនា ឆ្នាំ២០០៦ ទំព័រ៧-១៤។

ឌីក គាម «ភាសាសាស្ត្រនិងអក្សរសាស្ត្រ» នៅក្នុង៖ **ទស្សនាវដ្តីកម្ពុជសុរិយា** ឆ្នាំទី៣៤ លេខ៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៦២ ទំព័រ៥៥៥-៥៦៥។

ថោង ឆែល «កម្មវាចកៈក្នុងភាសាខ្មែរ» នៅក្នុង៖ **ទស្សនាវដ្តីវិទ្យាស្ថានភាសាជាតិនៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា** ឆ្នាំទី២ លេខ២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០១ ទំព័រ២៥-៣៨។

នៅ ស៊ុន «ភាសានិងការបែងចែកជាអំបូរភាសា» នៅក្នុង៖ **ទស្សនាវដ្តីរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា** លេខ១ ឆមាសទី១ ឆ្នាំ២០០៩ ទំព័រ៣៣-៤៦។

ព្រំ ម៉ល់ «លទ្ធភាពបង្កើតពាក្យនិងការបង្កើតពាក្យក្នុងភាសាខ្មែរ» នៅក្នុង៖ **ទស្សនាវដ្តីវិទ្យាស្ថានភាសាជាតិនៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា** ឆ្នាំទី២ លេខ២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០១ ទំព័រ៦៥-៨២។

ព្រំ ម៉ល់ «អំពីលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យរូបនិយម» នៅក្នុង៖ **ទស្សនាវដ្តីវិទ្យាស្ថានភាសាជាតិនៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា** ឆ្នាំទី៣ លេខ៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០២ ទំព័រ៣៧-៥២។

៤.២. ស្ថានភាពសាសនាបច្ចេកទេស

Henderson, Eugénie J.A. "The Main Features of Cambodian Pronunciation". In the *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, University of London: Cambridge University Press, Vol.14, No.1, (1952), pp.149-174.

Hevesy, W.F. de. On W. Schmidt's Munda-Mon-Khmer Comparisons (Does an "Austrian" Family of Languages?). *Bulletin of the School of Oriental Studies, University of London*, Vol.6, No.1, 1930, pp.187-200, Cambridge University Press, <http://www.jstor.org/stable607304>, Accessed: 29/07/2008.

Shorto, H.L. Three Mon-Khmer Word Families. *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, University of London, Vol. 36, Cambridge University Press, 1973, pp. 374-381, <http://www.jstor.org/stable/613515>. Retrieved 13/05/2008.

You sey. "Some old Khmer Affixation" in Kenneth J. Gregerson and David Thomas (ed.), *Mon-Khmer Studies V*, Manila: the Summer Institute of Linguistics, 1976, pp. 85-95.

៥. វចនានុក្រម

៥.១. វចនានុក្រមជាតាសាខ្មែរ

ក្រសួងអប់រំជាតិ៖ សទ្ទានុក្រម បារាំង-ខ្មែរ ពាក្យបច្ចេកទេស ផ្សាយចេញពីគណៈកម្មាធិការជាតិអចិន្ត្រៃយ៍ ភ្នំពេញ៖ រោងពុម្ពមានជ័យ ១៩៦៩ ៥០៦ទំព័រ។

ជូឌីត ចាកុប៖ វចនានុក្រមខ្មែរ-អង់គ្លេស ការផ្សាយរបស់សាកលវិទ្យាល័យឡុងដុង ដុង, ១៩៧៤, ២៤២ទំព័រ។

នួន ប៊ុត៖ អក្ខរានុក្រមខ្មែរ ពី ក ដល់ អ នឹងពាក្យរាយ ការផ្សាយរបស់បណ្ណាគារ ប៊ុតនាង ១៩៥៤, ១៩០៦ទំព័រ។

យឹម លីអេង៖ វចនានុក្រមសទិសសព្ទខ្មែរ សម្រាប់មធ្យមសិក្សានិងបឋមសិក្សា អ្នកសិក្សាភាសាខ្មែរ ការផ្សាយរបស់អ្នកនិពន្ធ ១៩៧៣, ៦៤០ទំព័រ។

រ គោវិទ៖ ពាក្យវប្បធម៌ខ្មែរឆ្នាំ? ៤៤០ទំព័រ។

វិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ វចនានុក្រមខ្មែរ ភាគទី១ ភាគទី២ ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ រោងពុម្ព កម្ពុជា ១៩៦៧-៦៨, ១៨៥៨ទំព័រ។

ហាហូមែន ប្រែប្រួល និង ព្រំ អ៊ឹម អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ ការផ្សាយរបស់
សាកលវិទ្យាល័យ យេល ១៩៧០, ៥៦៩៩ ទំព័រ។

៥.២. វចនានុក្រមជាភាសាបរទេស

Bernard, Jean Baptiste. *Dictionnaire Cambodgien-Français* Hong Kong: Imprimerie de la Société des Missions Etrangères, 1902, 386 pages.

Bussmann, Hadumod. *Routledge Dictionary of Language and Linguistics*. (translated and edited by Gregory P. Trauth and Kerstin Kazzazi), London and New York: Solidus (Bristol) Ltd, Bristol, 2006, 530 pages.

Carr, Philip. *A Glossary of Phonology*. Scotland: Edinburgh Univesity Press Ltd. 2008, 206 pages.

Chrystal, David. *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*. UK: Blackwell Publisher, 1991, 389 pages.

Headley, Robert Kirt et al., *Cambodian-English Dictionary*. Washington DC, The Catholic University of America Press, 1977, 1495p.

Horsey, Richard. *101 Key Ideas Linguistics*. London: Hodder Headline Plc. 2001, 101 pages.

Jenner, Philip N. and Saveros Pou, *A Lexicon of Khmer Morphology*, MKS 9-10:1-517, 1981, 517 pages.

Jenner, Philip N., A dictionary of Pre-Angkorian Khmer, Doug Cooper (ed.), Canberra: Pacific Linguistics, 2009, 620 pages.

Jenner, Philip N., A dictionary of Angkorian Khmer, Doug Cooper (ed.), Canberra: Pacific Linguistics, 2009, 778 pages.

Guesdon, Joseph. *Dictionnaire Cambogien-Français*. Paris: Librairie Plon, 1930.

Keesee, Allen P.K. *English-Spoken Khmer Dictionary: With Romanized Writing System, Usage and Idioms, and Notes on Khmer Speech and Grammar*. London and New York: Kegan Paul International, 1996.

International Encyclopedia of the Social Science, David L. Sills Editor, volume 9, New York, The Macmillan Company & The Free Press, London, Collier-Macmillan Publishers, 1968, p. 351-386.

Indo-China Refugee Association (NSW). *Dictionary English-Cambodian*. Sydney, 2000, 1490 pages.

Richards, Jack C.; Platt, John; & Platt, Heidi. *Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics*, 2nd edition, Singapore, Longman Group, 1992, 423p.

Smith, D.A. "Cambodia: Language Situation" in Asher, R.E. (editor-in-chief) and Simpson, J.M.Y. (Coordinating editor) *The Encyclopedia of Language and Linguistics*, Vol.2. Pergamon Press: Oxford, New York, Seoul, and Tokyo. 1994, 440-441.

Sil International. *Glossary of Linguistics 2004*. 5 January 2004.
<<<http://www.sil.org/linguistics/GlossaryOfLinguisticTerms/WhatIsAnAffixGrammar.htm>>>

Swann, Joan et al. *A Dictionary of Sociolinguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2004, 368 pages.

៦. ស្នាដៃទូទៅ

កែប វ៉ាន់ឌី៖ *អរិយធម៌ខ្មែរ-មន* ភ្នំពេញ៖ រោងពុម្ពអប្សរា ១៩៧១, ១៩៧៩ ទំព័រ។

အပေမုဒ္ဒ

អង្កេតបទ -/-

ល.រ	ពាក្យខ្មែរ	នាមភ្នាក់ងារ	នាមលទ្ធផល	ហេតុអ្វី	គុណនាម
	កត់	ខ្មត់ពិន្ទុ k. p.206	marqueur		
១	កែ ជ.ណ ទំ៤៩	ខ្មែរ ជ.ណ ទំ១១៣			
២	កុំ/kom/ និ. កិ. គុ.prohibitive		ឃុំ/khmum/		
៣	កាន់ /kan/	ខ្មាន់ /khman/			
៤	កោស		ខ្មោស passoire/sieve (កន្រ្តង)		
៥	កើត	ខ្មើត			
៦	ខូច /khoc/ ជណ ទំ១០០	ខ្មោច/khmaoc/ ទំ១១៣			
៧	ខំ		ខ្ញុំ Pudeur, honte (Modesty, shame)		
៨	ឃាំង/khəa/	ខ្មាំង /khməaN/			
៩	ចាក់ កិ. Diffusion		ផ្ទាក់ (ដំណើរសាយភាយ)		Guesdon p.495
១០	ចូល	ល្មោល			
១១	ចោមឬឆោម	ឈ្មួម [chmom]Observer			
១២	ចាំ កិ.ស.	ឆ្មាំ ស.			

១៣	ឆក់ កិ.ស.			ឆ្អក់ កិ.ឬគុ	ឆ្អក់ កិ.ឬគុ
១៤	ឆាយ		ឆ្មា dépense (expense,		
១៥	ឆើត		ឆើត ស. Beau, bien		
១៦	ជួញ កិ. ទំ.១៤៦	ឈ្នួញ ន. ទំ.២៤៦			
១៧	ជួយ/cuoj/ កិ.	ឈ្នួយ /chmuoj/			
១៨	ឈូស	ឈ្នុស ន.កំ		ឈ្នុស ន.កំ	
១៩	បុក /bok/	ប្រមុក/pr:mok/			
២០	បង់/ba/	ប្រមង់/prɑ:ma/			
	បាញ់	ប្រមាញ់			
២១	បោយ/baoj/		ប្រមោយ/pr:məoj/		
២២	ជីក/pk/	ប្រមីក/prmk/			
២៣	ដើរ កិ.		ថ្មើរ		
២៤	ថើក				ថ្មើក កិ.វិ. ច្រើន
២៥	តែង	ត្បែង			
២៦	តឿន		តឿន ស(Bien musclé)		
២៧	តែ:			តឿ: កិ. Insult	
២៨	ទាក់/tək/	ទម័ក(បា.) ទ្រមាក់ /			
២៩	ឆាយ	ឆាយ			
៣០	រត់	រមត់ ន. អ្នករត់ចូលខាងខ្មាំង			
	លក់	ល្អក់ Jenner d. p.517			

៣១	លាក់ កិ.				លាក់ គុ. សមរម្យ, គួរដល់កាល (Suitable, fitting) Gesdon p.1616
៣២	លាប កិ.				ល្អាប គុ. (Lucky, Chanceux F.) Guesdon p.1616
៣៣	លូន		លូន		
៣៤	លូច កិ.ស.		លូច ន;គុ		
៣៥	លើស កិ;និ			លើស កិ.	
៣៦	លឿង គុ.				លឿង គុ
៣៧	លោភ ន.				លោភ គុ.
៣៨	សាញ គុ.				ស្នាញ គុ.
៣៩	សេញ;សិញ កិ;វ;គុ				ស្មើញ;ស្មើញ គុ.
៤០	សូម កិ;កិ.នុ.ទំ.១៣៩១	សូម ន.			
៤១	ស្មិត កិ.ស.	ស្មិត គុ;ន.	ស្មិត គុ;ន.		ស្មិត គុ;ន.

៤២	សុយម័យ គុ. ទំ.១៣៨១				សុយម័យស្រមុយ គុ.
៤៣	សូត;សូត្រ កិ.		សូត;សូត្រ; សូឡ កិ.	សូត;សូត្រ; សូឡ កិ	
៤៤	សូន កិ. ទំ.១៣៩០	សូន ន.	សូន ន.		
៤៥	សរសេរ កិ.ស.	ស្មេរ ន.			
៤៦	ស្មុំ កិ.	ស្មុំ ន;គុ.	ស្មុំ ន;គុ.		ស្មុំ ន;គុ.

26

14

5

10

ឆន្ទេសបទ /-ន-/

ល.រ	ពាក្យប្រស	ឧបករណ៍	លទ្ធផល	គុណនាម	វិវិយាសព្ទ	វិវិយាវិសេស
១	ក incubation		១. ខ្ព J.152			
២	ការ	១. ខ្នាវ				
៣	កប់ កិ;គុ.		២. ខ្ពប់ ន.			
៤	កល់ កិ.	២. ខ្ពល់ ន.				
៥	កាយ កិ		៣. ខ្លាយ			
៦	កាច់		៤. ខ្លាច G.p.258			
៧	កូត		៥. ខ្លុត J. p.155			
៨	កូច កិ.	៣. ខ្លូច ន.				
៩	កើប			ខ្លើប J.p.152	ខ្លើប G.p.260	
១០	កើត កិ;ន.		៦. ខ្លឹត			
១១	កៀវ កិ.	៤. ខ្មៀវ				
១២	កៀស កិ.	៥. ខ្មៀស				
១៣	កឹច	G.ទំ.២៥៩			ក្អិច, ខ្អិច, ក្អេច	
១៤	កោស កិ.	៦. ខ្មោស				
១៥	កូត កិ.	៧. ខ្លុត ន.				
១៦	កើយ	៨. ខ្លើយ				
១៧	ខាង					ខ្លាង G.p.258
១៨	ខាវ	៩. ខ្លាវ G.p.258				
១៩	ខាប័	G.ទំ.២៥៩		ខ្លាប័(ខ្លាន់ខ្លាប័)		

២០	ខែង	១០. ខ្មែង				
២១	គង កឹ;គុ;ន.	១១. ឃ្លង ន.		ឃ្លង		
២២	គាប ន.	១២. ឃ្លាប ន.				
២៣	គូស កឹ.	១៣. ឃ្លូស ន.				
២៤	គូប		៧. គូប J.p.152			
២៥	ឃោរ		៨. ឃោរ J. p.155			
២៦	ទើស កឹ.			ឃ្លើស គុ.		
២៧	ចាប		៩. ឆាប់មាត់			
២៨	ចុក កឹ;ន;គុ.	១៤. ឆុក ន.				
២៩	ចុច	១៥. ឆុច K. p.110				
៣០	ចូក	១៦. ឆូក				
៣១	ចោត		១០. ឆោត G.p.493			
៣២	ចាំ កឹ.ស.		១១. ឆ្នាំ			
៣៣	ឆូត កឹ.ស.	១៧. ឆូត ន.ឬគុ.		ឆូត ន.ឬគុ.		
៣៤	ជូរ		១២. ឈូរ			
៣៥	ជាន់ កឹ.ស.;ន.	១៨. ឈ្នាន់ ន.				
៣៦	ជុល	១៩. ឈុល		ឈុល		
៣៧	ជាប់ កឹ.ស;គុ.	២០. ឈ្នាប់ ន.				
៣៨	ជង	២១. ជ្រងង				
៣៩	ជីក	២២. ជ្រីក				
៤០	ជូត	២៣. ឈូត ជណ ទី .៩៣៥				

៤១	ជូត កី.ស.	២៤. ឈូត ន.				
៤២	ជូល កី.ស.		១៣. ឈូល ន.			
៤៣	ដក់ កី.អ.		១៤. ថ្នាក់ ន.			
៤៤	ដាក់ កី.ស;កី.អ;កី.វី		១៥. ថ្នាក់ ន.			
៤៥	ដាល		១៦. ថ្នាល			
៤៦	ដល់		១៧. ថ្នល់			
៤៧	ដង កី.ស;ន.	២៥. ថ្នង ន.				
៤៨	ដិត					
៤៩	ដឹក កី.ស;ន.			ថ្មីក គុ;កី.វី		
៥០	ជូរ កី.ស.		២៦. ថ្នូរ ន.			
៥១	ជេរ កី.ស.		១៨. ថ្នេរ ន.			
៥២	ដាំ		១៩. ថ្នាំ			
៥៣	ដោត	២៧. ភ្លោត G.ទំ.៦៩៣				
៥៤	ដោល កី.ស.	២៨. ថ្នោល ន.				
៥៥	ដៅ កី.	២៩. ថ្នៅ ន.				
៥៦	តម		២០. ត្រណម			
៥៧	តាំង		២១. ថ្នាំង J. p.154			
៥៨	ទង	៣០. ទ្រនង				
៥៩	ទាប		២២. ទ្រនាប់			
៦០	ទាក់ កី.ស		២៣. ថ្នាក់ ន.			
៦១	ទឹច		២៤. ទ្រនិច			
៦២	ទឹម	៣១. ថ្នឹម				

ថ្មីក ន.

៦៣	ទប់		២៥. ទ្រនប់/ទ្រនប់			
៦៤	ទូល		២៦. ទ្រនូល			
៦៥	ទំ		២៧. ទ្រនំ			
៦៦	ទស កី.ស	៣២. ផ្លូវ ន.				
៦៧	ទើវ កី.អ	៣៣. ផ្លូវ ន.				
៦៨	ទ្រាប់	៣៤. ទ្រនាប់	២៨. ទ្រនាប់			
៦៩	បែក ន.		២៩. ផ្នែក ន.			
៧០	បត កី.ស;គុ		៣០. ផ្នត់ ន.			
៧១	បូក		៣១. ផ្នកខ្សាច់			
៧២	បូត		៣២. ផ្នត់			
៧៣	បូល កី.ន.		៣៣. ផ្នួល;ប្រផ្នួល ន.			
៧៤	បូង កី.ស.		៣៤. ផ្នួង ន.			
៧៥	បូស កី.ស.		៣៥. ផ្នួស ន.			
៧៦	បែក				ខ្នែក G.p.261	
៧៧	បោះ កី.ស.	៣៥. ផ្លោះ ន.				
៧៨	ព				ព្រនរ	
៧៩	ពាស		៣៦. ភ្នាស			
៨០	ពាក់		៣៧. ភ្នាក់ G.ទំ១៣១២		ព្រនាក់	
៨១	ពូត		៣៨. ផ្នត់ G.p.1170			
៨២	ពេន កី.អ;កី.វី;គុ		៣៩. ភ្នើន ន.			
៨៣	ពែន កី.ស;ន.		៤០. ភ្នើន ន.			
៨៤	រង		៤១. រនង			

៨៥	រាប		៤២. រនាប J.p.152			
៨៦	រាំង	៣៦. រនាំង J. p.152				
៨៧	រុក	៣៧. រនុក				
៨៨	រោច		៤៣. រនោច	G.p.1446		
៨៩	រៀល/រាល		៤៤. រនៀល/រនាល	G.p.1446		
៩០	រាស់	៣៨. រនាស់				
៩១	ស្មើ ក៏.វី.		៤៥. ស្មើ ក៏.ន.		ស្មើ ក៏.ន.	
៩២	សង		៤៦. ស្មង			
៩៣	សប ក៏.ស.	៣៩. ស្មប ន.				
៩៤	សាច ក៏.ស.	៤០. ស្មាច ន.				
៩៥	សាប	៤១. ស្មាប				
៩៦	ស្មិត ក៏.ស.	៤២. ស្មិត ន.				
៩៧	សុល	៤៣. ស្មល G.p.1863				
៩៨	សែង	៤៧. ស្មែង J. p.153				
៩៩	សា		៤៨. ស្មា J. p.153			
១០០	សាម		៤៩. ស្មាម J			
១០១	សាន		៥០. ស្រណាន			
១០២	ស្មង	៤៤. ស្ម័ង G.p.1865				
១០៣	សុខ		៥១. ស្រណុក	៥១. ស្រណុក		
១០៤	ស្មូរ ន;គុ		៥២. ស្មូរ ន.			
១០៥	ស្ម ក៏.ស.	៤៥. ស្ម ន.				

១០៦	ស្មៀត ក៏.ស.	៤៦. ស្មៀត ន.	៥៣. ស្មៀត ន.			
១០៧	សែង ក៏.ស.	៤៧. ស្មែង ន.				
១០៨	អារ	៤៨. រណារ				
១០៩	អប	រណាប				
សរុប		៤៨ ពាក្យ	៥៣ពាក្យ	៧ពាក្យ	៦ពាក្យ	១ពាក្យ